

Говор високог представника на округлом столу о Босни и Херцеговини: На путу ка европској будућности

Даме и господо,

На почетку, дозволите ми да захвалим САИС-у (Факултету за међународне студије Универзитета Џон Хопкинс) и Центру за трансатлантске односе. Велико ми је задовољство да учествујем у дискусији о томе како Босна и Херцеговина може одлучније да крене ка евроатлантској будућности.

Процес приближавања Европској унији ће Босни и Херцеговини неизбежно да донесе стабилност и просперитет, те из тог разлога напредовање на путу ка ЕУ остаје декларисани циљ босанских лидера из свих етничких група.

Недавно смо видјели неке почетне кораке у том смјеру, али потребно је учинити далеко више.

Као што смо већ чули, власти Босне и Херцеговине тренутно раде на испуњавању Упитника ЕУ, што је врло важан дио цјелокупног процеса придруживања. Споразум о стабилизацији и придруживању је на снази, а већ се одржавају и састанци подкомисија. Недавно је потписан Уговор о транспортној заједници што ће, на крају, да отвори врата за побољшања у сектору инфраструктуре.

* * *

Ово је позитиван дио. Међутим, има и изазова које треба рјешавати. У супротном, они ће да блокирају будућност процеса придруживања Босне и Херцеговине Европској унији. Данас бих желио да скренем пажњу на најважније изазове.

Први се односи на изборе. Постојећа неслагања око измјена процедуре избора делегата у Дом народа Федерације БиХ требају да се ријеше прије одржавања избора планираних за следећу годину како би се обезбиједило брзо формирање власти након избора. У супротном, посљедице ће се одразити на економске реформе и прикључење ЕУ.

Политичке странке које би о овом питању требале да преговарају у најбољој намјери да се питање ријеша, заузимају максималистичке ставове како би добили поене код бирача, што не води рјешењу.

Избори се требају одржати следеће године и резултати избора се требају провести без значајних кашњења.

Друго питање које бих желио да нагласим данас је поштовање Дејтонског мировног споразума, посебно његовог Анекса 4, односно Устава.

Изјаве неких лидера у Републици Српској који доводе у питање будуће постојање државе и одбијају надлежност државних институција, укључујући и одлуке највиших судова, дјелују дестабилизујуће и све више отежавају реформе.

Босна и Херцеговина је децентрализована земља и таква ће и остати, осим уколико се не донесу уставне промјене уз сагласност свих народа. Али, тврдити да нема државе Босне и Херцеговине или оспоравати овлашћења државе у областима као што су спољна политика и међуентитетско провођење закона су нетачне тврдње које су штетне по помирење и будуће реформе.

Треће питање које желим данас да нагласим је од суштинског значаја, а то је погоршање стања у смислу поштовања владавине права.

Имамо примјере на највишим политичким нивоима, када изабрани званичници игноришу одлуке суда или чак изјављују да их неће проводити.

Ово укључује и непровођење одлуке Европског суда за људска права у предмету Сејдић-Финци и у сличним предметима. Последица такве ситуације је да, према постојећем систему, имамо одређене групе које су дискриминисане више од двије деценије, јер им је онемогућено право да врше политичке функције.

А у граду Мостару грађани нису могли да бирају своје представнике током два задња изборна циклуса, јер двије главне политичке странке у граду нису спремне спровести одлуке Уставног суда о изборном систему у Мостару.

И још један примјер на крају: неки кантони у Федерацији нису измијенили своје уставе како би уградили одредбе којима се гарантује статус припадника српског народа и српски језик, упркос законској обавези из 2002. године да то учине.

Сва ова питања морају да се ријеше.

Проблеми са владавином права пуно су дубљи, у смислу корупције у политичком систему, гломазном јавном сектору и пружању основних услуга грађанима.

Ти недостаци у владавини права доприносе егзодусу талентованих људи из земље, посебно младих, и јачају снаге национализма и подјела.

Дејтонски мировни споразум дефинише Босну и Херцеговину као државу која се руководи владавином права и мислим да ми као међународна заједница треба да се поново ангажујемо и интензивирамо рад на јачању владавине права, између осталог и кроз борбу против корупције.

* * *

Без обзира на овај и друге изазове, не мислим да треба бити

песимиста када је ријеч о будућности Босне и Херцеговине.

Прије свега, не заборавимо да смо у прошлости, када смо били амбициозни, постигли фантастичне резултате. Прије мало више од десет година изузетно висок ниво политичког концензуса омогућио је БиХ да оствари радикалан напредак на питањима као што је одбрамбена реформа и систем индиректног опорезивања, без којих се ова земља вјероватно не би могла изборити са фискалним изазовима са којима се стално суочава.

Ови и пуно других примјера из тог периода потврђују да су велике промјене апсолутно могуће када постоји политичка воља.

* * *

Дакле шта треба да се промијени?

За почетак, изабрани лидери који су изразили опредјељење за интеграцију у ЕУ треба да се одмакну од поларизованих позиција и да траже компромисе који су неопходни за усвајање потребних реформи.

Вјерујем да ће, дугорочно гледано, бирачи наградити такав приступ, јер је то једини начин да се достигне чланство у Европској унији, нешто што огромна већина грађана подржава.

Са стране међународне заједнице, мислим да морамо подржати оне који су изабрали конструктиван пут, али и јасно говорити против напора да се поништи напредак постигнут на интеграцији Босне и Херцеговине и њених народа.

Требамо да подржимо све који показују стварну опредјељеност за то да од БиХ направе стабилну, функционалну и просперитетну државу, неповратно интегрисану у европске структуре.

* * *

Даме и господо, будимо опет оптимисти и амбициозни и још једном одлучно покренемо ову земљу.

Хвала!